

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานการจัดการ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATION LEADERSHIP AND
EDUCATION MANAGEMENT OPERATIONS OF THE SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION 1 AND 2

ชาลี ธรรมวิฐู กิรติ ศรีวิเชียร และเจริญ แสนภักดี

Charlie Thumwithee, Kirati Sriwichian, and Charoen Saenphakdee

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 2) ศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และน้อยที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) การดำเนินงานการจัดการศึกษา

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหาร งบประมาณ รองลงมา ด้านการบริหารงานทั่วไป และ น้อยที่สุดในด้านการบริหารงาน บุคคล และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการ จัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในระดับค่อนข้างสูง

ABSTRACT

The purpose of the was to (1) study transformation leadership of primary school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2 (2) study education management operations of the school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2 and (3) study the relationship between transformation leadership and education management operations of the school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2. The sample group consisted of 200 school administrators. The tool used in the data collection was a questionnaire. The statistical analysis was performed by mean, standard deviation and Pearson's Coefficient Correlation at .05 level of statistical significance.

The findings indicated that : 1) transformation leadership of primary school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2 in total at the high level, considering it was found that the side with the highest average was Idealized influence of charisma leadership, subordinate was Inspiration motivation, and least was Individualized consideration, 2) education management operations of the school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2 in total at high level, considering it was found that the side with the highest average was the academic administration and budget management, subordinate was the general management, and least was

personnel management, and 3) The transformation leadership related to education management operations of the school administrators under Phanakhon Si Ayutthya provincial administrative organization 1 and 2.

คำสำคัญ

การศึกษาความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักการคิดวิเคราะห์รู้จัก แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ทักษะและค่านิยมที่ดีงามเพื่อการดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ในการปฏิรูปการศึกษาของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าผู้คนในสังคมตื่นตัวกันมากขึ้น ทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในหลายประเด็นจะเห็นได้จากการปฏิรูปโครงสร้างทางการบริหาร การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปครู และการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา รวมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับสากล ดังจะเห็นได้จากนโยบายการกระจายอำนาจการศึกษา เพื่อให้และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา (อรสา อาลี, 2554) ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนล้วนเกิดจากภูมิปัญญาความคิดอ่าน และแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงประจักษ์ และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในทุกระดับในองค์กรของประเทศต่าง ๆ จำนวนมากที่พบว่า ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดหลายประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ด้วยเหตุนี้ผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ

ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันได้มีแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง แนวคิดทฤษฎีใหม่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบันคือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Transformational Leadership Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการนำที่ผู้นำจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ตามมีความคาดหวังที่สูงขึ้น สำนึกในความสำเร็จและคุณค่าของจุดมุ่งหมาย และวิธีที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน และยกระดับความคาดหวังขององค์กรให้สูงขึ้น นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมไปสู่ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่มีการกระจายอำนาจ มีการเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้มีความคุณธรรมและมีการกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ สำหรับประเทศไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง และได้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนของไทย การกระจายอำนาจภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครูในโรงเรียน เพื่อที่ครูจะได้ไม่ต้องถูกครอบงำทางความคิด มีอิสระ สามารถคิดริเริ่มนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ได้ ผู้เรียนก็จะมีอิสระทางความคิดรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการให้อิสระทางปัญญาแก่ครูและผู้เรียน แม้การกระจายอำนาจอย่างสมบูรณ์แบบยังไม่อาจทำได้ เนื่องจากมีกฎหมายรองรับ แต่ขณะนี้ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งก็จัดให้มีระบบ “โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่” (Schools within School) โดยมอบอำนาจในการตัดสินใจให้กับครูทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การพิจารณาความดีความชอบของครู และจัดให้มีเครือข่ายผู้ปกครอง ในทุกระดับเพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนภายในโรงเรียนนี้ ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดว่า จะต้องดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษา แต่ยังพบปัญหาและอุปสรรคในโรงเรียนบางแห่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับ การดำเนินงานการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 206 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2556) และ เขต 2 จำนวน 189 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2556) รวมเป็น 395 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนด

ตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ได้กลุ่มตัวอย่าง 198.74 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อน และสร้างความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก 198.74 เป็น 200 ตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยแบ่งผู้บริหารโรงเรียนประถมออกเป็น 16 กลุ่มตามอำเภอ แล้วแบ่งจำนวนของกลุ่มตัวอย่างออกตามจำนวนกลุ่มของประชากรโดยใช้สัดส่วนของประชากรแต่ละกลุ่มเป็นตัวแบ่ง แล้วจึงใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ได้ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Index of Item objective congruence : IOC) = 1.0 ทุกข้อคำถาม และหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient Alpha) (Cronbach, 1970) ได้ค่าแอลฟาของแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เท่ากับ .90 ได้ค่าแอลฟาของแบบสอบถามการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เท่ากับ .98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 200 ชุด นำมาให้คะแนน และวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ น้อยที่สุดในข้อด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. การดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา ด้านการบริหารงานทั่วไป และน้อยที่สุดในด้านการบริหารงานบุคคล

3. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานในระดับค่อนข้างสูง ($r^2 = .769$)

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ หัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชาขององค์กร ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในอันที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างมาก จึงได้มีการจัดอบรม พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามความเหมาะสม จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมมีโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาภาวะผู้นำของตนอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาพรรณ เชื้อเมืองพาน (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีการดำเนินงานการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนได้ผ่านการอบรมด้านการบริหารมาแล้ว และมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมาแล้วทั้งสิ้นจึงทำให้มีทักษะในการดำเนินงานที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรพจน์ บุญประเสริฐ (2549) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการดำเนินงานในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1- 2 ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการดำเนินงานในโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องงานวิจัย ไพศาล สระทองแดง (2549) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานในโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากาญจนบุรีมีระดับการปฏิบัติการ การบริหารงานในโรงเรียนในภาพรวมทุกด้านอยู่ระดับมาก

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจาก ผู้บริหารมี

บทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ การจัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย การส่งเสริมสนับสนุนให้ข้อเสนอแนะแก่บุคลากรภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารแสดงบทบาททำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกไว้วางใจ ตระหนักถึงภารกิจและวิสัยทัศน์ มีความจงรักภักดีและเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของตนเอง เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ขององค์การมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีภารกิจขอบข่าย และการจัดการศึกษา ตามโครงสร้างสายงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่ และเป็นบทบาทที่ผู้บริหารต้องนำไปใช้หรือนำไปปฏิบัติในภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณการเงิน ด้านการบริหารบุคลากร และ ด้านการบริหารทั่วไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ เตชรัตนวรกุล (2551) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ศักยภาพผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา อาลี (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรคำนึงถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในเรื่อง การรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานทุกคน การให้ความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงานทุกคน การมอบหมายงานตามความสามารถของผู้ร่วมงานแต่ละคน การเคารพสิทธิของผู้ร่วมงานคนทุก และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานได้ทุกคน
2. ผู้บริหารควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลในเรื่อง การคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การประเมินการปฏิบัติงาน นโยบายในการพัฒนาบุคลากร การวางแผนอัตรากำลังของครูในโรงเรียน การประเมินผลการทดลอง

ปฏิบัติราชการของครูผู้ช่วย การมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการรับย้ายบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ และการดำเนินการพัฒนาบุคลากร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อการประกันคุณภาพเป็นอย่างมาก

2. ควรมีการศึกษาแนวทางในการวางกลยุทธ์ด้านการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.กীরติ ศรีวิเชียร และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญ แสนภักดี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- ไกรพจน์ บุญประเสริฐ. (2549). **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการดำเนินงานในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1- 2 ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บิซิเนสฮาร์แอนด์ดี.
- ผกาพรรณณ์ เชื้อเมืองพาน. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพศาล สระทองแดง. (2549). **การศึกษาการบริหารงานในโรงเรียนขั้นพื้นฐานตาม**

**แนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.**

สมพงษ์ เตชรัตนวรกุล. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพผู้นำกับประสิทธิผลใน
การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 - 3 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **รายงานการประชุมแนวคิดและ
ประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based
Management). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.**

อรสา อาลี. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
โรงเรียนกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขต
พื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การ
บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**

Cronbach, L.J. (1970). **Essentials of Psychological Testing.** New York :
Harper.